

De maatschappelijke betrokkenheid van een dorpsdokter

Armoede en medische zorg

Museum Hoeksche Waard bestaat 50 jaar. Dit wordt gevierd van maart 2018 tot maart 2019. In de expositie '4000 jaar Hoeksche Waard' in boerderij Oost Leeuwenstein, wordt de bezoeker meegenomen langs 50 onderwerpen, die samen de geschiedenis van de Hoeksche Waard vertellen. Zij zijn het onderwerp van een wekelijkse column.

Dokter Cornelis Flohil (1858-1950) was zo'n dorpsdokter die inzag dat veel menselijke kwalen het gevolg waren van slechte omstandigheden: onvoldoende en slecht voedsel, slechte behuizing, slechte hygiëne, afwezigheid van schoon water. Hij was niet iemand die zich beperkte tot medische zaken en de rest overliet aan de politiek. In de jaren dat hij dokter was in Numansdorp, van 1886 tot 1928, bemoeide hij zich actief met de aanleg van waterleiding en riolering. Ook was hij oprichter van de plaatselijke afdeling van de wijkgezondheidsorganisatie Het Groene Kruis. Op latere leeftijd werd hij raadslid en is hij zelfs wethouder geweest. Nog altijd eert Numansdorp dokter Flohil om zijn maatschappelijke betekenis met een straatnaam en een bank in het dorpscentrum. Flohil was een kind van de nieuwe tijd. Na zijn studie in Amster-

dam was hij gekwalificeerd om de medische professie uit te oefenen. Sinds 1860 mocht uitsluitend nog medische zorg worden verleend door universitair geschoolde medici. Hoewel er een aparte opleiding tot apotheker was, was het ook artsen toegestaan medicijnen te bereiden. Voordien waren

DAG EN NACHT KLAARSTAAN, ZEVEN DAGEN PER WEEK

de mensen afhankelijk van chirurgijns, soms serieuze lieden van aanzien, menigmaal ook kwakzalvers, vrijwel nooit goed opgeleid. Niet zelden was de chirurgijn ook barbier of had hij er een manufacturenwinkel bij. De nieuwe lichte dorpsdokter moest vindingrijk en zelfredzaam zijn. Behalve de behandeling van ziektes en verwondingen, deden zij alle

bevellingen, trokken tanden en kiezen en voerden zelfs operaties uit. Als het niet anders kon, dan maar op de keukentafel. Dag en nacht moesten zij klaar staan, zeven dagen in de week. De verzorging strekte zich uiteraard ook uit tot eenzame hofsteden en arbeiderswoningen in de polder. Tenzij een

boer de dokter met paard en wagen kon ophalen, moest hij lopen of fietsen. Een enkeling had het geluk zich een tilbury te kunnen permitteren. Het was voor plattelandsgemeenten niet altijd even gemakkelijk om gekwalificeerde artsen aan te trekken. Zij probeerden hen te verleiden met mooie huizen.

Zij mochten daar gratis in wonen, op voorwaarde dat zij ook medische zorg verleenden aan de armen, die natuurlijk geen doktersrekeningen konden betalen. Vaak kregen zij daarnaast ook nog een vergoeding voor bepaalde verrichtingen. De dorpsdokter behoorde samen met de notaris, de domi-

nee en het schoolhoofd tot de notabelen van het dorp. Wel bleef zijn rol zorgend en dienend. De werkelijke macht lag bij de bestuurders, die vaak afkomstig waren uit de kring van rijke herenboeren. Behalve natuurlijk als de dokter zich, zoals Flohil, zelf in de politiek begaf.